

УДК 658:005.95

*В. Я. Карковська,
к. е. н., старший викладач кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

*V. Ja. Karkovska,
PhD. senior vkladach Department of administrative and financial management
National University Lviv Polytechnic*

PROVIDING OF THE EFFECTIVE FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF SAFETY OF PERSONNEL OF ENTERPRISE

Розглянуто теоретичні аспекти забезпечення ефективного функціонування системи безпеки персоналу підприємства. Наведено зовнішні та внутрішні загрози функціонування системи безпеки персоналу підприємства. Виокремлено основні елементи забезпечення ефективного функціонування системи безпеки персоналу підприємства.

The theoretical aspects of providing of the effective functioning of the system of safety of personnel of enterprise are considered. External and internal threats over of functioning of the system of safety of personnel of enterprise are brought. The basic elements of providing of the effective functioning of the system of safety of personnel of enterprise are distinguished.

Ключові слова: *система, безпека персоналу, фінансово-економічна безпека, методи, інструментарій, принципи, завдання, цілі, загрози.*

Keywords: *system, safety of personnel, financial and economic safety, methods, tool, principles, tasks, aims, threats.*

Постановка проблеми. Удосконалення та забезпечення системи безпеки персоналу підприємства є одним із пріоритетних напрямів досягнення максимальної ефективності його діяльності. Від того, яким чином є сформована система безпеки персоналу на підприємстві, залежить ефективність реалізації поставлених його цілей. Результатом якісної роботи підприємства в сфері безпеки є стабільність і гармонійність її діяльності, і, як наслідок, стабільне зростання такого показника, як оптимізація прибутковості підприємства. Система безпеки персоналу є основним елементом системи безпеки підприємства, оскільки, від якості діяльності персоналу залежать сфери діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз теорії і практики безпеки персоналу підприємства свідчить про низьку ефективність її реалізації [1 – 8]. Свідченням цього є відсутність повноцінної науково-методичної та інформаційної основи в цій сфері діяльності підприємства.

Метою статті є забезпечення ефективного функціонування системи безпеки персоналу підприємства.

Викладення основного матеріалу. Для того, щоб ефективно сформувану систему безпеки персоналу, перш за все, необхідно розглянути, що являє собою термін «система». Система (від др. – грец. Συστήμα – ціле, складене з частин; з'єднання) – множина елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним, яке утворює певну цілісність, єдність [1]. Пояснення поняття «система» дає можливість стверджувати, що система безпеки персоналу є одним із елементів системи безпеки підприємства, а також системою, яка складається із множини елементів.

Забезпечення безпеки персоналу підприємства – це результат налагодженої роботи багатьох служб, у першу чергу, служби безпеки та служби персоналу. Кожен претендент на вакансію, співробітник підприємства повинен розглядатися, як джерело ризику та потенційної загрози. Ризики можуть бути пов'язані як з умисним нанесенням шкоди, так і з необережністю. Потенційно небезпечними є працівники з низьким рівнем кваліфікації. Невідповідність рівня кваліфікації займаній посаді призводить до невдоволення працівника своєю роботою та умовами праці. На виникнення ризиків, також, впливають відсутність чітко і однозначно закріплених юридичних правідносин, неадекватне оцінювання результатів праці. До втрат і збитків може привести низька якість прогнозування і контролювання зміни благонадійності тощо.

Успіх і ефективність функціонування системи безпеки підприємства полягає в тому, наскільки правильно вона побудована. Як правило, забезпечення безпеки персоналу визначається як комплекс заходів, спрямованих на виявлення і запобігання всіляких ризиків і загроз, різних негативних наслідків для підприємства, які можуть виникнути в процесі роботи і поведінки персоналу, його інтелектуального потенціалу, і трудових відносин в цілому.

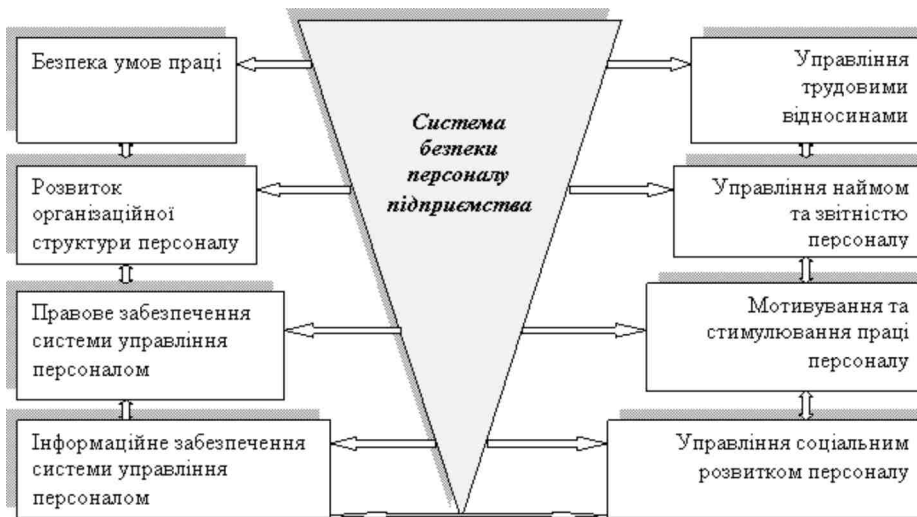

Рис. 1. Система безпеки персоналу підприємства

Перш за все, важливим елементом забезпечення безпеки персоналу підприємства є розмежування загроз на зовнішні і внутрішні [9]. Зовнішні загрози – це негативні впливи зовнішнього середовища, які впливають, як на процеси всередині підприємства, так і на безпеку його персоналу. До зовнішніх загроз, відносяться:

- інфляційні процеси (їх вплив проявляється при розрахунку заробітної плати та інших виплат);
- ситуація на ринку праці (дефіцит певних фахівців викликає труднощі в підборі якісного персоналу);
- наявність у конкурентів більш привабливих умов праці (переманювання фахівців конкурентами);
- зовнішній тиск на співробітників (підкуп, шантаж) тощо.

Захищеність діяльності підприємства від негативного впливу зовнішнього оточення, а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, які не відбиваються негативно на його діяльності.

Тобто, економічна безпека підприємства передбачає сталий розвиток, що досягається за рахунок використання всіх видів ресурсів і підприємницьких можливостей, за якими гарантується найбільш ефективне їх використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного і соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам.

Внутрішні загрози – це навмисні, ненавмисні або необережні дії співробітників, які здійснюють негативний вплив на діяльності підприємств. До них відносяться:

- неефективне організування системи управління персоналом;
- похибки у процесі планування та підбору персоналу;
- низька якість підбору кандидатів;
- недосконала організація системи навчання;
- недостатня мотивація персоналу;
- низький рівень корпоративної культури тощо.

Для того щоб на підприємстві забезпечення безпеки персоналу було найбільш ефективним, необхідно задіяти не тільки ресурси служби безпеки, а й налагодити, комплексну роботу на всіх рівнях управління.

Забезпечення ефективності функціонування системи безпеки персоналу підприємства включає:

- планування і контролювання реалізації заходів щодо забезпечення безпеки персоналу в процесі здійснення виробничих напрямів діяльності;
- планування і контролювання реалізації заходів щодо пошуку, прийому, адаптації, навчання, звільнення персоналу;
- ведення діловодства на належному рівні, з урахуванням всіх вимог безпеки інтелектуальної власності підприємства і співробітників;
- впровадження оптимального продукту інформаційних технологій, здатного забезпечити максимальну ефективність в сфері безпеки;
- злагоджені дії менеджерів усіх рівнів управління складових системи управління персоналом.

Основною метою системи безпеки персоналу підприємства є запобігання шкоди її діяльності в наслідок розкрадання фінансових і матеріально-технічних засобів; знищення майна і цінностей; розголошення, витоку і несанкціонованого доступу до джерел конфіденційної інформації; порушення роботи технічних засобів забезпечення виробничої діяльності, включно і засобів інформатизації, а також запобігання шкоди персоналу підприємства.

Організаційна структура системи безпеки персоналу підприємства може бути найрізноманітнішою і залежить від виду конкретного підприємства, його розміру, форми власності, виду діяльності тощо [10, 11]. Створювати цю систему необхідно зважено і раціонально, максимально використовуючи досвід фахівців у сфері безпеки бізнесу.

Структура, чисельність і склад служби безпеки персоналу визначаються потребами підприємства. Звичайно, результативність в системі безпеки персоналу підприємства неможлива без чіткої і ефективної взаємодії всіх підрозділів. На підприємстві повинно бути регламентовано і описано розподіл прав і обов'язків між співробітниками служби персоналу та їх колегами із служби безпеки та інших відділів.

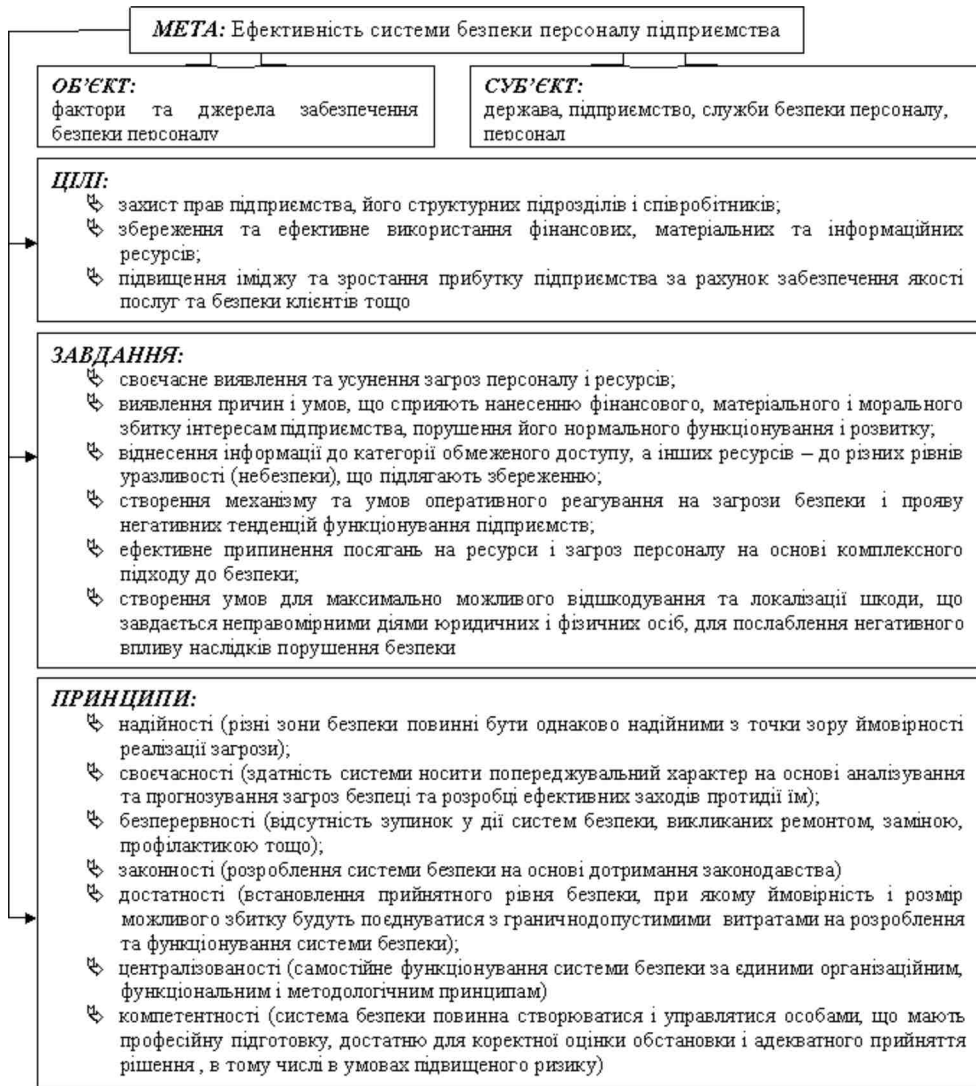

Рис. 2. Складові елементи забезпечення ефективного функціонування системи безпеки персоналу підприємства

Документально це може бути закріплено в Положенні про взаємодію в галузі забезпечення безпеки. В цьому Положенні зазначається: порядок взаємодії служб на різних етапах роботи із забезпечення безпеки, розподіл фінансування, порядок узгодження прийняття рішень, ступінь доступності для окремих категорій співробітників внутрішньої інформації і рівень її конфіденційності, відповідальність конкретних посадових осіб тощо.

Ефективність системи безпеки персоналу підприємства проявляється у реалізації наступних функцій:

- організування (спрямована на побудову системи безпеки персоналу підприємства. Побудова системи відбувається шляхом організаційного проектування, у процесі якого визначається кількість та функціональний склад підрозділів, посадові обов'язки персоналу, формується система зв'язків для ефективної взаємодії організаційних елементів);

- планування (передбачає розв'язання двох глобальних питань: якою має бути реальна мета системи і що слід робити, щоб досягти її);

- аналізування (обумовлена необхідністю вибору одного із можливих варіантів вирішення задач);

- контролювання та регулювання (виявлення та усунення відхилень в процесі функціонування системи безпеки персоналу підприємства; пошук форм і засобів захисту від можливих негативних наслідків, постійний моніторинг діяльності підприємства).

Рис. 3. Інструменти ефективного функціонування системи безпеки персоналу

Всі основні функції системи безпеки персоналу підприємства взаємопов'язані між собою і являють засіб ефективного впливу на безпеку персоналу підприємства. Також усі функції спрямовані на розвиток підприємства та його персоналу, забезпечення захисту їхніх інтересів.

Важливим елементом забезпечення ефективного функціонування системи безпеки персоналу підприємства є обґрунтований вибір необхідного інструментарію.

Висновки. Таким чином, необхідною умовою забезпечення ефективного функціонування системи безпеки персоналу підприємства є перехід від часткової моделі функціонування до неперервної, інтегрованої та комплексної. Тобто цей процес повинен бути чітко організованим та відповідати цілям функціонування підприємства. Забезпечення ефективного функціонування системи безпеки персоналу є пріоритетним щодо інших складових фінансово-економічної безпеки

підприємства.

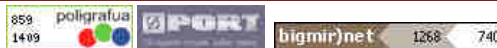
Література.

- 1.Берталанфи Л. фон. История и статус общей теории систем // Системные исследования. — М.: Наука, 1973.
- 2.Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркачук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: ВИДАВНИЦТВО, 2012. –386 с.
- 3.Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2005. – 432 с.
- 4.Куркин М. В. Управление экономической безопасностью предприятия : монография. / М. В. Куркин. – Днепропетровск : АРТ-ПРЕСС, 2004. – 452 с.
- 5.Механізми управління економічною безпекою / Под ред. Ю. И. Лысенко. – Донецк : ДонНУ, 2002. – 178 с.
- 6.Модельовання економічної безпеки: держава, регіон, підприємства: монографія / В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова та ін. ; за ред. В. М. Гейця. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
- 7.Столбов В.Ф., Шаповал Г.М. Особливості управління системою фінансово-економічної безпеки будівельних підприємств / В.Ф.Столбов, Г.М.Шаповал // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. – 2013. – №111. – с.103 – 108.
- 8.Подольчак Н.Ю. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник / Н.Ю. Подольчак, В.Я. Карковська. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 268с.
- 9.Пономаренко В. С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование: монография / В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанова, Н. Л. Чернова. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2004. – 144 с.
10. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
11. Орлов П. І. Основи економічної безпеки фірми / П. І. Орлов, В. Є. Духов. – Х. : Прометей-Прес, 2004. – 284 с.

References.

- 1.Ludwig von Bertalanffy, The history and status of general systems theory, System Research, Moscow, Nauka, 1973.
- 2.Vasyl'tsiv T. H., Voloshyn V. I., Bojkevych O. R., and Karkavchuk V. V., [edited by T.H. Vasyl'tsiv] (2012), Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia [Financial and economic security of Ukraine: Strategies and mechanisms to ensure], monograph, Vydavnytstvo, Lviv, Ukraine, 386 p.
- 3.Heiets, V. M., Kyzym, M. O., and Klebanova, T. S. (2006) Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo [Simulation of economic security: state, region, enterprise]. Kharkiv: INZHEK, p. 240.
- 4.Kurkin, M. V. (2004)Upravlenie ekonomicheskoy bezopasnostiu predpriiatia [Management of economic safety of enterprise]. Dnepropetrovsk: ART-PRESS, p. 178.
- 5.Kamlyk, M. I. (2005) Ekonomichna bezpeka pidpriemnytskoi diialnosti. Ekonomiko-pravovyi aspekt [The economic security of business. Economic and legal aspects]. Kyiv: Atika,p. 432.
- 6.Kozachenko, G. V., Ponomaryov, V. P., and Liashenko, O. M. (2003) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist ta mekhanizm zabezpechennia [The economic security of the enterprise: the nature and mechanism of providing]. Kyiv: Libra,p. 280.
- 7.Mekhanizmy upravleniia ekonomicheskoiu bezopasnostiu (2002) [Mechanisms of Economic Security Management]. Donetsk: DonNU,p. 178.
- 8.Orlov, P. I., and Dukhov, V. Ye. (2004) Osnovy ekonomichnoi bezpeky firmy [Fundamentals of economic safety of firms]. Kharkiv: Prometey-Pres,p. 284.
- 9.Stolbov V.F., and Shapoval H.M. (2013), "Features of the system of financial and economic security construction companies", Komunal'ne hospodarstvo mist, scientific and technical digest, vol. 111, pp. 103 – 108.
10. Podol'chak N.Yu., and Karkov'ska V.Ya. (2014), Orhanizatsiia ta upravlinnia systemoiu finansovo-ekonomichnoi bezpeky [The organization and management of financial and economic security], tutorial, Vydavnytstvo L'vivs'koi politekhniki, Lviv, Ukraine, 268 p.
11. Ponomarenko, V. S., Klebanova, T. S., and Chernova, N. L. (2004) Ekonomicheskaiia bezopasnost regiona: analiz, otsenka, prognozirovanie [The economic security of the region: analysis, evaluation, prediction]. Kharkiv: INZHEK, p. 144.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"